

Janus valdu Føroyar

og tað næra umhvørvið kennist heimligt hjá mær, og eg føli meg væl her. Her er friðarligt og trygt, og vit kunnu lata børnini fara út at spæla uttan at óttast fyri, at nakar ger teimum nakað, sigur Amanda.

– Tað besta við Føroyum er, at børn eru vælkommin allastaðni, og tey eru við í øllum, sum familjurnar gera, leggur Janus afturat.

Vildu vísa hvat tey dugdu

Áðrenn Janus og Amanda fluttu til Føroya, royndu tey at seta seg í samband við stovnar og fólk í Føroyum, sum kundu hugsast at hava áhuga fyri teirra førleikum. Tey fingi vinalig svør, men eingin kundi lova teimum nakað.

Tey ivaðust kortini ikki í at taka tað stóra lopið og flyta úr Connecticut til Kaldbak.

– Tað var familjan, sum var orsøkin til at vit fluttu, men eg føldi ongantið, at eg mátti sleppa mínum møguleikum fyri at brúka mínar førleikar, um eg flutti til Føroya. Eg var vís í, at Føroyar høvdu brúk fyri tí, sum vit duga, og at okkurt fór at vísa seg, sigur Amanda.

Tað tók sína tíð, áðrenn tey bæði fingi møguleika fyri at brúka sínar førleikar í Føroyum. Tað fyrsta árið var Amanda heima hjá tí yngstu dóttirini, meðan Janus gjørði sína ph.d. lidna og eitt skifti eisini arbeiðið við at spreingja út fyri Marknagilsdeplinum.

Samstundis gjørdur tey alt tað, tey vóru ment, fyri at fáa samband við fólk í føroyska granskingarum-hvørvinum.

– Vit vóru ógvuliga væl móttikin, og tað var lætt at koma í samband við fólk. Øll vóru ógvuliga áhugaði og vildu fegin hjálpa, men tey flestu kundu ikki, tí eingir pengar vóru, sigur Amanda.

Hóast tað tók sína tíð at fáa fótin innum, so mistu Janus og

FAKTA

Janus Vang

Føddur 1975 í Føroyum
Uppvaksin í Danmark
Ph.d í lívlæknafrøði frá University of Connecticut
Stjóri í iNOVA

Amanda Gratton Vang

Fødd 1980 í Alaska
Ph.d í lívlæknafrøði frá University of Connecticut
Verkætlan á Landssjúkrahúsinum: Preklinisk kanning av Fosfodiesterase 8A sum terapeutiskt mál í tarmbrunasjúkum

Amanda ongantið vónina um, at tað fór at eydnast.

– Vit vistu, at vit høvdu førleikar, ið føroyska samfelagið hevði brúk fyri, og tað fingi vit eisini at vita allastaðni. Men vit vóru fremmand og máttu fyrst royna at fáa ein møguleika at vísa, hvat vit dugdu, sigur Janus.

Janus fekk samband við Vinnu-frama, sum var við at fyrirreika nýggja granskarasetrið iNOVA. Hann varð biðin um at kanna, hvørja útgerð granskarasetrið

skuldi keypa. Tá stjórarstarvið varð lýst leyst í fjør heyst, søkti hann og fekk starvið.

– Hetta er júst tað arbeiðið, sum eg altíð havi ynskt mær, men eg havi bara ikki vitað tað. Tað er spennandi at vera við til at byggja nakað upp frá grundini. Eg havi vitan og royndir, sum gera, at eg kann samskifta við bæði granskarar, fólk úr privatu vinnuni og fólk við øðrum mentanum, sigur hann.

Nýggj viðgerð fyri tarmbruna

Tað eydnaðist í fyrstu atløgu Amandu at fáa eina lítla játtan frá Landssjúkrahúsinum til at gera forkanningar til eina størri verkætlan um kroniskan tarmbruna, sum hon nú er farin undir í samstarvi við Maciej Kaminsky, patolog, og Kára Rubek Nielsen, serlækna í maga- og tarmsjúkum.

Síðani fekk hon stuðul frá Granskingarráðnum til eina stóra verkætlan, sum hevur til endamáls at finna betri heilivág til fólk við kroniskum tarmbruna, ið er ein sjúka, sum er meira enn tvær ferðir so vanlig í Føroyum sum aðrastaðni. Sjúkan rakar fólk í bestu árum og ger tað trupult at liva eitt vanligt virkið lív, tí sjúklingarnir hava ofta blóðugt leyst lív og búkpínu og vita ongantið, nær tey eru før fyri at arbeiða ella fara nakran veg.

– Sjúkan stendst av, at immun-verjan ger seg inn á vevnaðin í kroppinum, og tað er tí ógvuliga trupult at finna ein heilivág, ið ikki samstundis brýtur niður immun-verjuna. Mítt mál er at finna ein heilivág, ið bert virkar ímóti sjúkuni og ikki ávirkar alla immun-skipanina, sigur Amanda.

Hon hevur gjørt royndir við mýs í USA, har tað hevur víst seg, at tað ber til at minka brunan og áløpin á kyknurnar við at tarna eina enzym, ið nevnist fosfodiesterase 8A. Nú er hon farin undir at kanna vevnaðarroyndir frá fólk við kroniskum tarmbruna, sum Landssjúkrahúsið hevur á goymslu, fyri at vita, um kyknurnar kunnu ávirkast á sama hátt sum músavevnaðurin.

– Hetta er stigið beint undan, at heilivágurin kann roynast á sjúklingum. Í USA hevði eg ongantið fingið ein slíkan møguleika at gera royndir við menniskjavevnaði, og eg hevði heldur ikki kunna

samskift beinleiðis við læknar og við fólk, sum taka avgerðir, sum eg geri her. Hetta er nógv meira gevandi og samsvarar betri við tað, ið eg upprunaliga vildi við at gerast granskari, sigur Amanda.

Meira áhugaverd sum granskari

Játtanin, sum Amanda hevur fingið frá Granskingarráðnum, hevur fingið gongd á hennara yrkisleið sum granskari í Føroyum.

– Hetta gevur mær møguleika at byggja víðari á tað arbeiðið, ið eg havi gjørt frammanundan. Nú kann eg fara eitt stig longur, og tað gevur mær upp aftur fleiri møguleikar, sigur hon.

Hon er væl nøgd við umstøðurnar, sum hon hevur sum granskari í Føroyum.

– iNOVA, Ílegusavnið og samstarvið við Landssjúkrahúsið gera, at tað ber til at granska á høgum stigi í Føroyum. Eg eri meiri áhugaverd sum samstarvsfelagi hjá viðurkendum útlandskum granskarum nú, tí eg havi atgongd til tilfeingi, sum eingin annar hevur, sigur Amanda.

Nú tvey ár eru liðin, síðani Amanda og Janus tóku stóra stigið og valdu familjuna fram um yrkis-møguleikarnar í USA, eru tey sera væl nøgd við tað, tey hava rokkið.

– Eg føldi ongantið, at eg mátti velja granskingina frá fyri at kunna búgva í Føroyum. Men eg hevði ikki væntað, at tað fór at ganga so væl hjá okkum og verða so áhugavert at arbeiða í Føroyum, sigur Amanda.

– Men vit hava eisini verið heppin, tí tíðin var júst tann rætta. Føroysk gransking er ment nógv seinastu árin, og nú iNOVA er komið, eru stórir møguleikar fyri framman, sigur Janus.

vsstovan

fyrirbyrging í alivinnuni og matvøru-trygd í mun til eftirlit, kanningar og menning av lógarverki

- Kunna um okkara granskingarúrslit
- Vegleiða í sambandi við bachelor- og kandidatverkætlanir.

FAKTA

Heilsuførðiliga Starvsstovan

Stjóri: Bárður Enni
Adressa: Falkavegur 6, 2. hædd,
100 Tórshavn
Telefon/fax: +298 556 400 / +298 556 401
Teldupostur: hfs@hfs.fo
Heimasíða: www.hfs.fo
Høvuðsgranskingarøki: Matvørur og fiskasjúkur
Vísindastørv (ársverk): 1-2

Landssjúkrahúsið

Landssjúkrahúsið er meginsjúkrahús í Føroyum. Á Landssjúkrahúsinum eru 29 læknaligar sergreinar umboðaðar, harav 9 við konsultentskipanum.

Á Landssjúkrahúsinum fáa teir torgreiddu sjúklingarnir sjúkugreining og viðgerð lokalt ella í samstarvi við universitetssjúkrahús uttanlands.

Høvuðsuppgávan hjá Landssjúkrahúsinum er útgreining og viðgerð av medisinskum, skurð- og sálarsjúkum hjá vaksnum og børnum. Á parakliniska økinum ræður sjúkrahúsið yvir nýmótans framkomnum kanningarstovum, skannarum og kliniskum deildum.

Ein onnur týðningarmikil uppgáva er leikluturin sum sonevnt undirvísingarsjúkrahús, ið m.a. fevnir um frálæru og kliniskt upphald til lesandi innan heilsuvísindi og menning av

ymiskum heilsuviðkomandi virksemini. Hetta skal tryggja eina skilagóða viðgerð á hægsta altjóða fakliga støði og eina tilgongd av dugnaligum starvsfólki í framtíðini.

Gransking er eitt fokusøki, sum hevur høga raðfesting á Landssjúkrahúsinum. Granskingin skapar vísindalig úrslit, men tryggjar eisini, at sjúklingar fáa nýmótans og prógv-aða sjúkugreining og viðgerð. Eitt virkið granskingarumhvørvi á Landssjúkrahúsinum er ein týðandi liður í at halda uppá verandi dugnaligu starvsfólkin og at eggja nýggjum til. Landssjúkrahúsið og Fróðskaparsetur Føroya hava í 2014 inngingið samstarvsavtalu, ið skal styrkja innsatsin innan heilsugransking og herundir skipan við felags starvsfólki við atlit til undirvísing og gransking.

Landssjúkrahúsið hevur sum mál at fáa ein ph.d. lesandi um árið.

Landssjúkrahúsið vil tryggja, at góð høli og umstøður eru tøk til granskarar.

Landssjúkrahúsið hevur granskingarpolitikk, sum er stýrdur av Granskingarnevndini á Landssjúkrahúsinum. Nevndin hevur fund mánaðarliga og fær eina árliga játtan til at stuðla undir minni verkætlanir ella granskingarviðkomandi virksemini.

Landssjúkrahúsið virkar í tøttum samstarvi við Ílegusavnið, sum er staðbundið á Landssjúkrahúsinum.

FAKTA

Landssjúkrahúsið

Sjúkrahússtjórnin: Sigurd Ó. Vang, sjúkrahússtjóri, Naina Tógvusteín, varastjóri, og Anders Bøgesvang, varastjóri
Adressa: J. C. Svabos gøta 41-49
Telefon/fax: +298 304 500/314 253
Teldupostur: ls@ls.fo
Heimasíða: www.ls.fo
Høvuðsgranskingarøki: Ílegugransking, klinisk gransking, epidemiologisk gransking, mikrobiologisk gransking, psykiatrisk gransking og psykologisk gransking.
Vísindastørv (ársverk): 3-4